

Z činnosti výboru a sekretariátu FoS ČR

Jednání výboru a společné jednání výboru s revizní komisí a předsedy regionálních folklorních sdružení se uskutečnila ve dnech 11.–12. 2. 2005 v Praze. Vedle informací z významných oblastí práce byli účastníci seznámeni s uzávěrkou hospodaření FoS ČR za rok 2004, které skončilo s mírným ziskem. Kompletní uzávěrka bude zveřejněna ve výroční zprávě FoS ČR za rok 2004. Výbor zhodnotil VIII. národní krojový ples FoS ČR, který se uskutečnil 5. 2. 2005 ve Žďáru nad Sázavou a považuje jej za nejzdařilejší ze všech uplynulých ročníků. Výbor projednal návrhy na ustanovení komise pro novelizaci stanov FoS ČR a na složení redakční rady časopisu Folklor. Byl projednán návrh Františka Synka na oslavy Dne folkloru.

Hosty jednání byli MUDr. Radim Uzel, CSc., předseda Společnosti pro plánování rodiny a sexuální výchovu a Jan Havelka, předseda Klubu českých turistů a prezident Evropské turistické asociace. Oba pánové seznámili účastníky s obsahem činnosti svých organizací a navrhli některé možnosti jejich další spolupráce s FoS ČR.

Na příštím jednání výboru ve dnech 15.–16. 4. 2005 v Praze budou projednány směrnice FoS ČR pro poskytování dotací MŠMT

ČR v programech letní tábory, krátkodobé akce a soustředění, krojové vybavení souborů a hospodářsko správní výdaje regionů. Směrnice budou zaslány vedoucím souborů, které mají uhrazeny členské příspěvky za rok 2005 a budou zveřejněny na adrese www.fos.cz.

Sekretariát se v uplynulém období zabýval zejména přípravou významných akcí roku 2005, přípravou rozpočtu FoS ČR na tento rok, jednáními o příjezdech zahraničních souborů na lidové slavnosti a mezinárodní folklorní festivaly v ČR v roce 2005, inventarizaci majetku FoS ČR, rozesíláním členských průkazů a prohlášení FoS ČR a OSA Praha o ošetření autorských práv a dalšími obvyklými činnostmi. Ve dnech 11.–13. 3. 2005 se zúčastnila delegace FoS ČR mezinárodní konference IGF v italském Lorettu. Za FoS ČR v této organizaci byli přijati Zdeněk Pšenica, Zuzana Zemanová a Ladislav Michálek, který byl na konferenci zvolen předsedou revizní komise organizace. V pondělí 4. dubna 2005 se v Praze uskutečnila jarní porada ředitelů členských lidových slavností a mezinárodních folklorních festivalů FoS ČR.

Dne 1. 3. 2005 byl Jiří Pokorný jmenován osobní tajemníkem předsedy FoS ČR. K témuž dnu byl řízením sekretariátu FoS ČR pověřen Václav Horčíčka.

Hezké jaro Vám přeje Jiří Pokorný

Dětské souborové přehlídky 2005

Letošní rok je dalším, v němž se během jarních měsíců uskuteční přehlídky dětských folklorních souborů. Vyhlašovatelem cyklu je z pověření ministerstva kultury IPOS–ARTAMA Praha, která uspořádá ve dnech 10. a 11. června v Jihlavě „Národní přehlídku dětských folklorních souborů“.

V rámci cyklu se uskuteční celkem 23 postupových přehlídek dětských folklorních souborů, z nichž 10 je krajského charakteru a uskuteční se ve Žďáru nad Sázavou (19. 3., Horácko), v Praze (2. 4., střední Čechy), v České Lípě (2. 4., kraje Karlovarský, Ústecký a Liberecký), v Prostějově (16. 4., Haná), v Pardubicích (20. 4. Pardubický a Hradecký kraj), v Karvině (29. 4., Slezsko), v Uherské Brodě (2. 4. Zlínský kraj), v Ostravě (30. 4., Moravskoslezský kraj), v Čejkovicích (7. 5., Jihomoravský kraj) a v Českých Budějovicích (7. 5., Jihočeský kraj).

Folklorní sdružení ČR vstupuje do cyklu spoluprací s regionálními sdruženími a krajskými kanceláři při uspořádání krajských přehlídek a přípravou zemských přehlídek, které se letos poprvé uskuteční v jednom roce. Vyšli jsme tím vstříc požadavkům ze strany vedoucích českých dět-

ských souborů, kteří vcelku oprávněně v minulosti kritizovali roční časový odstup od průběhu cyklu a konání jejich zemské přehlídky.

V rámci nového modelu se uskuteční „Zemská přehlídka moravských a slezských dětských souborů“ v Liptále v neděli 12. června v rámci „Dětského dne“ a „Česká zemská přehlídka dětských folklorních souborů“ v neděli 4. září v Praze v rámci pořadů 2. ročníku „MFF Pražský jarmark 2005“. Na zemské přehlídce postoupí z jednotlivých krajů soubory z druhých a dalších míst v počtu dle stanoveného klíče. Zemské přehlídky nejsou soutěžní a soubory zde obdrží účastnický diplom.

O průběhu některých přehlídek přineseme zprávy v příštích číslech našeho časopisu. *redakce*

Rozhlasový zpěváček

Folklorní sdružení ČR ve spolupráci s Českým rozhlasem vyhlašuje interpretační soutěž dětí o „Rozhlasového zpěváčka“. Soutěž, jejímž cílem je podnítit zpívání českých, moravských a slezských lidových písní dětskými interprety především v rodinách, se uskuteční v měsíci červnu.

V týdnu od 6. do 13. června 2005 bude na všech regionálních stanicích Českého rozhlasu (České Budějovice, Brno, Ostrava, Plzeň, Olomouc, Jihlava, Regína, Pardubice) a na vlnách Českého rozhlasu 2 Praha vysílán spot o dětské soutěži Zpěváčci, která se pravidelně koná ve Velkých Losinách. V tomto spotu bude každý den zpívat finalista nebo vítěz letošního ročníku. Během tohoto a následujícího týdne budou moci rodiče, prarodiče, sourozenci, učitelé nebo vedoucí dětských kolektivů zaslat na adresu Českého rozhlasu, Vinohradská třída, Praha (k rukám dr. Marie Šotolové) kazetu s nahrávkami nejvýše dvou lidových písní v sólovém podání jejich dítěte. Po 20. červnu budou zasláné nahrávky vyhodnoceny, pět nejúspěšnějších dětí budou

pozvány do Prahy, kde s nimi bude připravena v rozhlasu beseda a budou moci se zúčastnit zajímavého celodenního zábavního programu.

Vyhlášení výsledků soutěže pak bude ve středu 30. června – v den předávání vysvědčení – opět na všech regionálních stanicích Českého rozhlasu. *redakce*

Zpěváčci 2005

Folklorní sdružení České republiky uspořádá také letos 14.–15. května v parku Univerzální správy majetku a. s. Lázně Velké Losiny XI. ročník Celostátní přehlídky dětských interpretů lidových písní Zpěváčci 2005.

Původní celostátní přehlídka se stala v roce 1999 soutěží dětí ve věku 10–15 let, které zpívají české, moravské a slezské lidové písně. Účastníci postupují do Velkých Losin z řady školních, oblastních a především regionálních soutěžních kol. Tato regionální předkola se uskutečnila na Horácku, Brněnsku, Hané, Valašsku, Slovácku, Lašsku a Slezsku, v západních, jižních, severovýchodních a středních Čechách. Kromě toho se uskutečnilo ještě 13 oblastních přehlídek především v regionech Slovácko, Valašsko, Haná. Každý rok se tak soutěžního cyklu účastní více než 2500 dětí různého věku, z nichž nejlepších 50 příslušného věku 10–15 let postoupí do Velkých Losin. Tam je i letos budou doprovázet tři kapely – cimbálové muziky Cífra a Vojtek a česká lidová hudba.

Celostátní přehlídku Zpěváčci pořádá v rámci vyhlášeného Svátku folkloru Folklorní sdružení České republiky ve spolupráci s Obcí Velké Losiny a Univerzální správou majetku a.s. Lázně Velké Losiny, za výrazné podpory Olomouckého kraje a desítek sponzorů. Mediálními partnery jsou Český rozhlas, Radio Proglas, Mediatel – Zlaté stránky, Radio Domino a Česká tisková agentura. Záštitu nad připravovanou XI. celostátní přehlídkou Zpěváčci 2005 převzal Mistr Peter Dvorský, který je velkým obdivovatelem a přítelem dětských zpěváků lidových písní, a dále senátor Adolf Jílek a hejtman Olomouckého kraje. Přítomni budou také další hosté.

Letošní celostátní soutěž se jako v minulých letech uskuteční ve dvou soutěžních kolech. V sobotu budou soutěžit děti, které se v regionálních kolech umístily na třetích a dalších místech o sedm volných míst nedělního finále. Do toho přímo postupují děti umístěné v regionálních kolech na prvních a druhých místech. Soutěž bude hodnotit nejméně pětičlenná porota složená z odborníků na lidový zpěv. Jejím předsedou bohužel již nebude Mgr. Jaroslav Jurášek, který nás náhle v polovině března navždy opustil.

Také letos budou pozváni dětské zpěváci lidových písní ze Slovenska (vítězné děti z obdobné soutěže Slávik Slovenska) a zpěváčci z Polska, Rakouska, Ruska, Maďarska, Lotyšska a Bulharska.

Všechny obdivovatele dětského zpívání srdečně zveme k návštěvě tohoto dětského svátku, jehož součástí bude v sobotu podvečer také Pohádkový les. *František Synek*

Ohlédnutí... 15 let Folklorního sdružení

Folklorní sdružení ČR si v letošním roce připomíná 15. výročí svého založení.

Při této příležitosti chceme v následujících číslech časopisu

uvádět nedlouhá ohlédnutí za „tradicí“ významných počínů sdružení.

V tomto čísle uvádíme článek věnovaný Národnímu krojovému plesu, v čísle 4/2005 bude příspěvek o celostátní soutěži Zpěváčci, v dalším čísle o dětských zemských přehlídkách a významu folklorních festivalů a poslední číslo přinese pohled na dosavadní ediční činnost sdružení.

Tradice Národního krojového plesu

Jedním z řady zdařilých projektů, kterými během své patnáctileté působnosti obohatilo Folklorní sdružení ČR naši republikovou kulturní a společenskou scénu, je dnes tradice Národních krojových plesů FoS ČR.

Vznikla v roce 1997 ze společného podnětu tehdejších dvou nejvyšších představitelů sdružení (Z. Pšenica, F. Synek) jako možnost společenského, přátelského a nepracovního (řekněme spolkového) setkání zástupců členských folklorních souborů a folklorních festivalů. Již tehdy vyhlásovatelé dobře odhadli další vývoj a ohromný nárůst popularity tohoto typu plesu, jenž doposud nemá svým zaměřením v naší zemi a snad ani v Evropě obdobu. I proto jej celkem vhodně a záměrně hned v prvním roce situovali do centra České republiky na Horácko, kde navíc ve Žďáru nad Sázavou „objevili“ (díky znalostem V. Dekana) pro potřeby tohoto kulturního projektu velký společenský stánek. Zdejší Dům kultury sice v prvním roce konání plesu (1998) více než přeplněn zel při účasti necelých 400 návštěvníků i účinkujících z velké části prázdnotou, čímž spolková pokladna trpěla ztrátou finančních prostředků, leč vytrvalost a poctivá přípravná práce celého početně nevelkého týmu programových a organizačních pracovníků, pomoc a spolupráce města Žďár nad Sázavou i Horáckého folklorního sdružení přinesly v následujících letech své ovoce.

Přiznejme ovšem, že cesta k tomuto výsledku nebyla lehká a vedla přes nezdary a organizační i programové omyly. Vzpomínáte? První ročník se konal až dlouho po masopustu, což se (dle mnohých) odrazilo v malém počtu návštěvníků. Po této zkušenosti jsme se k tomuto termínu již nikdy nevrátili. V premiérovém roce hrála vedle dechové kapely hudba moderní, což lze nyní také považovat za prohřešek. Několik let se nedařilo dobře organizovat občerstvení účin-

kujících a návštěvníků. Na různých místech bytí rozlehlého domu kultury jsme marně vyhledávali nezbytné šatnové prostory. Dva tři roky nám trvalo, než jsme správně zorganizovali (také díky nezištné pomoci místních ze souboru Studánka) tombolu, prodej lístků i vlastní vydávání či losování hlavních cen. Stále častěji jsme se potýkali s rezervací míst pro VIP hosty nebo řešili problém s nečekaně nadbytečným počtem zvaných (a především nezvaných) účastníků na rautu... Jindy jsme nemohli (přestože jsme to slíbili) souborům přispět na dopravu. Tolik jen některé, již překonané dřívější nedostatky našeho plesu.

Byly i příjemnější a veselejší momenty; ale nechci připomínat ty obecně známé... Nebo ano? Třeba tento: v prvním roce byla na konci plesu sedmička kvalitního značkového (a navíc moravského) vína za 35,- Kč, o rok později se půllitr sponzorského piva Ježek prodával (opět po půlnoci) za pětikorunu! Či jiný? ...některé roky se za všeobecného veselí a radosti většiny účastníků tančilo až téměř do čtyř ráno, a to všechno navíc spojené s oslavou titulu miss celými (nejmenovanými) soubory?!

Možná i proto se od čtvrtého ročníku (rok 2001) ples stal opravdu známým a oblíbeným nejen mezi členy folklorních souborů většiny národopisných oblastí ČR, ale hlavně na Horácku a především v místě konání nacházel stále více svých příznivců a obdivovatelů. Jejich počet se

postupně zvyšoval (ročně v průměru o 100 návštěvníků – diváků i VIP hostů – a účinkujících) až k letošnímu číslu více než 1.200 přítomných osob. Kapacita sálu žďárského kulturního domu se tak naplnila a jen stěží můžeme nyní předpovídat, jak dál vyřešíme pokračující návštěvnícký trend. Ohlas plesu a zájem veřejnosti určitě nemalou měrou přispěl k trvalému zlepšení forem spolupráce a pomoci nejen ze strany místních podnikatelů, představitelů kraje Vysočina nebo města samotného, ale i sponzorů z řad významných firem s místní či celostátní působností.

Také samotná příprava plesu se v těchto souvislostech rok od roku zkvalitňovala a prohlubovala. Početně se rozšířil (původně pětičlenný) kolektiv organizátorů, výrazně se zlepšila propagace (tomu napomohla spolupráce s výtvarnicí R. Krčmarovou a TG TISK s.r.o. Lanškroun) a postupně vykrystalizoval program plesu, jenž stavěl na krojové bohatosti, proměnlivosti, pestrosti a kráse naší země. Nosné pilíře programu (v letech 1998 – 2004 jej vytvářel V. Fabišik) tvořily, kromě předtančení Českou a Moravskou besedou a tomboly, divácká soutěž o čestný titul Miss plesu (od roku 1999) a bohatá tombola, také úvodní promenáda souborů, uvítací představení horáckého souboru a noční vystoupení tří vybraných kolektivů s prezentací hudby, písní a tanců z Čech, Moravy a ze Slezska. (Připomeňme, že plesové ročníky 2003 a 2004 přinesly také vystoupení zahraničních hostů; v prvním případě ze Slovenska, ve druhém pak z Rakouska.) Ozdobou a trvalou součástí (od roku 2000) se

stala účast řemeslníků, vyrábějících před zraky plesových hostů vybrané tradiční lidové výrobky.

Neméně významná je také skutečnost, že od samotného počátku realizace projektu Národního krojového plesu FoS ČR byla součástí večera účast představitelů našeho politického života, poslanců, senátorů, představitelů vlády i ministrů České republiky, významných sponzorů, primátorů a starostů festivalových měst a obcí, později hejtmanů některých krajů i zahraničních hostů. Ples se tak stal jedním z míst jejich veřejného vyjádření vztahu k našim národním a lidovým tradicím a následně také k činnosti Folklorního sdružení ČR. Za významný úspěch považujeme skutečnost, že se předsedovi Folklorního sdružení ČR podařilo v posledních letech získat hlavní garanty plesu pro účast v kroji, čímž umocnili své uvítací slovní projevy, taneční kvality i vyjádření osobních pocitů. Tím se ples stal nejen spolkovým pro členy sdružení, ale především pro hlavního pořadatele, město Žďár nad Sázavou, kraj Vysočinu i pro širokou veřejnost akcí vysoce reprezentační a prestižní.

Letošní, v pořadí VIII. ročník Národního krojového plesu FoS ČR připravovaný obměněným a rozšířeným týmem organizátorů, jehož součástí bylo nejen přijetí VIP hostů a zahraničních delegací (přijely zástupci družebních folklorních asociací z Itálie, Bulharska, Španělska, Ruska, Slovenska, Polska a Rakouska) starostou města na Staré žďárské radnici a panem Kinským v prostorách zámku, ale také slavnostní raut se zdravicí pořadatel a sponzorů nebo večere s hejtmanem kraje Vysočina, nejenže navázal na všechny klady této dosavadní novodobé tradice spolkové folklorní taneční zábavy, ale v mnoha ohledech její organizační a programovou stránku ještě rozšířil. Letošní VIII. ročník významně posílil již před tím vysoký kredit a celospolečenský význam Národního krojového plesu FoS ČR. Celkovému vyznění akce nebylo vůbec na škodu, že v programu byl upřednostněn jeden region, jímž bylo letos Valašsko, od něhož v příštím roce pomyslnou štafetu převzou jižní Čechy. Výzdoba celého sálu bílými papírovými holubicemi i plesový úvod, umocněný prvky tradiční slovanské pohostinnosti a vítání hostů chlebem a solí, a předtančení, zdařile provedené společnou slavnostní polonézou (poprvé se netančily besedy), naladily hosty na „valašskou notu“ a předznamenaly charakter dalších částí večera. V nich významné místo patřilo komponovanému představení živého valašského folkloru desítkami aktérů přímo na parketu

velkého sálu domu kultury, jež bylo ústrojně doplněno videoprojekcí krás Valašska i tradic kultury a kraje. Zdálo by se, že toto dosti dlouhé společné vystoupení bylo na úkor taneční zábavy a veselí hostů, ale opak byl pravdou. Diváci představení Valašska přijali spontánně a místo pro vlastní tanec si našli v pozdějším čase. Program plesu měl však ještě další obměny. Místo volby Miss plesu se uskutečnila divácká soutěž o Nejsympatičtější taneční pár, místo nočního vystoupení více souborů byla zařazena pozvánka z jižních Čech, zkráceno bylo losování i vydávání hlavních cen (jejich počet byl nižší) a v souladu s tradičním průběhem valašských bálů také závěr Národního krojového plesu FoS ČR patřil rozverným valašským tancům a hrám, při nichž nejen dívky v krojích, ale i důstojné dámy neváhaly v rozvernosti a tanečním zaujetí téměř zalehnout ve svých róbách na parket tanečního sálu...

Dnes již můžeme říci, že také osmý ročník Národního krojového plesu FoS ČR byl zdařilý a velmi úspěšný. Jako jednoho z iniciátorů celého projektu a dlouholetého ředitele

plesu mne tato skutečnost velmi těší. Letos poprvé jsem nebyl zatížen organizačními povinnostmi a mohl jsem si proto průběh plesu v klidu vychutnat. Byl jsem tomu rád a mělo to pro mne význam a nebývalé kouzlo. Zbylo mi více času na rozhovory s přáteli, více klidu na fotografování a oproti jiným večerům více časového prostoru k zapojení se do zábavy i tance.

I proto bych rád poděkoval všem, kteří takto zdařile velmi úspěšně navázali na předcházející tradici pořádání Národních krojových plesů FoS ČR a vyjádřil víru, že pořadatelé plesu budou bez emocí vnímat podněty, které povedou k dalšímu zlepšení jeho krásy a přispějí ještě více k jeho zvelebení a úspěchu.

František Synek

Národní krojový ples 2005

Zvídavé redakční otázky zodpovídá ředitel plesu

Letošní ročník Národního krojového plesu Folklorního sdružení ČR byl nadmíru úspěšný a těšil se přízni více než dvanácti stovek hostů. Podobně jako v minulých letech nyní přichází s odpověďmi na několik redakčních otázek ředitel plesu a 1. místopředseda sdružení Ladislav Michálek.

Pane místopředsedo, letošní Národní krojový ples byl již v pořadí osmým, který ve Žďáru nad

Sázavou uspořádalo folklorní sdružení ČR ve spolupráci s městem a dalšími spolupřadatelé. Můžete připomenout čtenářům podněty vedoucí k uspořádání prvních ročníků?

Jedním ze základních cílů a poslání Folklorního sdružení České republiky (dále jen FoS) byla a je co nejširší prezentace základních článků tj. folklorních souborů a skupin. Počátkem devadesátých let to byly zejména folklorní festivaly a slavnosti, kde se vedle místních českých moravských a slezských souborů představovaly i kolektivy zahraniční. Byl to však jen relativně úzký výsek části regionů ČR. Navíc tyto akce jsou realizovány v měsících od května do září. Ale lidové zvyky a tradice probíhají po celý rok, počínaje plesy a bály, přes masopust, svátky jara, slavnosti, dožínky, Kateřinské zábavy, doba adventní (Mikuláš, Lucky, Vánoční koncerty, Štěpánské koledy).

Významným doplňkem těchto akcí jsou přehlídky zpěváků, vrcholící v měsíci květnu celonárodní přehlídkou a soutěží ve Velkých Losinách a poté v měsíci září či říjnu koncertem hvězd střídavě v ČR a SR.

Zcela zákonitě se zde proto nabízela možnost pořádání bálu či plesu za účasti představitelů – souborů z celé ČR. Po dlouhých diskusích pro a proti bylo rozhodnuto o pořádání 1. národního krojového plesu v roce 1998, a to ve Žďáru nad Sázavou.

Jaké jsou cíle a jaké poslání sleduje Folklorní sdružení ČR pořádáním Národního krojového plesu v současnosti?

Po rozpačitých začátcích jednotlivých ročníků, kdy se zvažovala organizační náplň plesu, zvažovalo se každoročně místo jeho konání (vždy zvítězil Žďár nad Sázavou) a vůbec zda-li má být ples konán, byla postupně vytvořena troufám si říci dnešní tradice, jsem toho názoru, že Národní krojový ples (zkráceně NKP) si získal své místo v akcích, pořádaných FoS ČR.

Ples přebírá místo v prezentaci jednotlivých regionů a souborů na celostátní úrovni před širokou veřejností Žďársko a okolí, před hosty VIP, zástupci zahraničních partnerů. NKP se stal počátkem široké mediální kampaně pro všech více než 50 festivalů a slavností, na nichž se FoS ČR podílí. NKP se stává místem setkání folklorních souborů a skupin, místem, kde se osobně domlouvají vzájemné výměny v oblasti spolupráce. V neposlední řadě jsou v prostorách Domu kultury ve Žďáru nad Sázavou vytvořeny podmínky pro různé formy činnosti souborů a skupin, pro osobní přátelská setkání.

Zorganizovat ples celostátního charakteru jistě nebude lehká záležitost. Můžete, pane řediteli, poodelit zákulisí organizace plesu a jaká byla úskalí přípravy letošního ročníku?

Pomyslná štafeta letošního 8. ročníku NKP byla svěřena regionu Valašska.(9. ročník: Jižní Čechy, 10. ročník: Horácko).

V průběhu roku 2004 došlo ke změně ve funkci ředitele NKP, kdy na vlastní žádost byl z místa ředitele uvolněn František Synek, úspěšný „kormidelník“ dosavadních 7 ročníků. Využívám této příležitosti k vyslovení uznání a díky F. Synkovi za dosaženou úroveň v jednotlivých ročnících.

K samotným organizačním záležitostem NKP byl ustaven přípravný výbor, který se sešel poprvé v měsíci září 2004

a potom jednou měsíčně (celkem tedy 6x). Do funkce programového vedoucího byl jmenován Miroslav Ekart ze souboru Vsacan Vsetín.

K významným změnám 8. ročníku patřilo rozšíření kapacity stolového uspořádání, nahrazení soutěže MISS plesu vyhodnocením nejsympatičtějšího krojovaného páru a zajištění části občerstvení „vlastním folklorním bufetem“. K realizaci samotného programu byly osloveny soubory z regionu Valašska. S vedoucími zúčastněných kolektivů byly uskutečněny 3 koordinační schůzky a pod vedením Miroslava Ekarta byly svolány 2 secvičné setkání, na nichž proběhly nácviky pro Žďár. Vedení Valašského FoS (Jana Šamánková) zorganizovalo mimořádné soustředění odzemkářů z Valašska.

Z Valašska se programu NKP zúčastnilo celkem 12 folklorních souborů v počtu 192 krojovaných, a to: Radhošť Rožnov p. R., Sedmikvítek Frenštát p. R., Vsacan Vsetín, Jasénka Vsetín, Lipta Liptál, Rusava Bystřice p. H., Beskyd Zubří, Ovčák Hovězí, Bartošův soubor Zlín, Vizovjánek Vizovice, Rusavjan Rusava a Klobučan Val. Klobouky.

K tanci a poslechu hrály Dechová hudba z Val. Klobouk, OLN VUS Ondráš, soubory Vsacan a Jasénka. V předšálích dle časového harmonogramu hrály muziky zúčastněných souborů.

Vedle výše jmenovaných se NKP zúčastnili krojovaní účastníci ze souborů: Studánka Žďár n. S., Podjavoříčan Telč, Kalamajka Havlíčkův Brod, Iskérka Brno, Bajdyš Třebíč, Pirin Brno, Javorník Brno, Tanečnica Brno, Májek Brno, Hanáček Brno, Škubánek Světlá n. S., Lužičan Krásná Lípa, Slovácký krůžek Hrozen Velké Bílovice, Prácheňský soubor Strakonice, Libín Prachatice, Soběslavská chasa Soběslav.

V programech se 8. ročníku NKP zúčastnilo 395 krojovaných. Celkově se však zúčastnilo více krojovaných, např. naši hosté VIP (1. Miroslava Němcová – místopředsedkyně PS PČR, 2. Zdeněk Škromach – 1. místopředseda vlády ČR, 3. Václav Kasík – GR Českého rozhlasu, 4. Dagmar Zvěřinová – místostarostka Žďáru nad Sázavou, 5. paní Vystrčilová – manželka hejtmana kraje Vysočina). Jedním ze základních úkolů bylo i ekonomické zajištění NKP, tedy jednání o finančních prostředcích se spolupřadatelů a sponzory.

Z Toého účtu je zřejmé, že o ples je mezi návštěvníky trvale vzrůstající zájem. Svědčí o tom rychlejší předprodej i zvyšující se počet lidových řemeslní-

ků, kteří na plesě předvádějí své pracovní postupy i prodávají výrobky. V čem tkví onen zájem návštěvníků z řad obyvatel Žďáru a okolí a VIP hostů?

Dosavadní ročníky NKP byly zapsány povědomí široké veřejnosti a VIP svou vysokou úrovní, širokou škálou činností všech našich folklorních souborů. FoS ČR a jednotlivé festivaly a soubory dlouhodobě spolupracují s lidovými řemeslníky. Spolupráce je založena na korektních formách účasti, a to oboustranně. Vzpomenu např. jen přítomnost řemeslníků na plesech Tradice ČR na Žofíně, či spolupráci na Pražském jarmarku. O to, že zájem návštěvníků převyšuje kapacitu Domu kultury ve Žďáru nás zavazuje nepolevovat v dosavadních trendech zvyšování úrovně NKP jak programové, tak i organizační.

Můžete vyhodnotit také zájem členů Folklorního sdružení ČR – souborů festivalů, pro které by měla být účast na plesě počtou a spolkovou ctí?

Pro zvýšení zájmu o účast krojovaných jsme připravili rozšíření stolového posezení v DK, rozšíření počtu šaten (Hotel Jehla, zákl. škola). Příjemným překvapením pro nás byl zájem Valašska a jeho souborů o účast a prezentaci tohoto regionu ve Žďáru. Řada souborů, festivalů, obcí i měst přispěla cenami do bohaté tomboly. Osobně jsem měl pocit, že drtivá většina Valachů představující se v programech, byla hrdá na svůj region. A co víc, byl zažehnut zájem o podobnou prezentaci jihočeského regionu na příštím plesu 4. února 2006. Nemyslím si, že by u nás byly regiony bohaté a chudé. Úroveň každého z nich

je dána schopnostmi jejich vedení, schopnostmi nejen secvičit „besedu či zatáčky“, ale zažehnout zájem a hravost na svůj kraj a region.

Ples navštěvuje každý rok celá plejáda uzácných hostů a pozvaných celebrit. V čem se doplňují a prolíná jeho reprezentační poslání a společenské cíle? Co přináší tento zájem a přítomnost VIP hostů Folklornímu sdružení ČR?

Zájem a účast vzácných hostů na NKP považuji za mimořádně významný. Jednak je jim zde předvedena bohatost a pestrost regionů, jednak našim hostům, sponzorům a celebritám (jsou to vlastně manažeři obcí, měst, firem a institucí) svým programem a úrovní dokumentujeme, že prostředky, kterými nám pomáhají folklorní tradice udržet a rozvíjet, nejsou vynakládány neúčelně.

Jsou to představitelé, kteří denně organizují činnost jim svěřených institucí. Jim po zdařilé folklorní akci (a nejde jen o NKP) nemusíme zdůrazňovat objem organizační a programové práce. A to je jedním z cílů takovýchto folklorních setkání: získat si přízeň našich potencionálních partnerů, otevřít cestu k jednáním nejen na úrovni FoS ČR, festivalů a slavností, ale i souborů. Budme rádi, že mezi nás chodí členové vlády, zákonodárných sborů, hejtmanové, primátoři a starostové, generální ředitelé a manažeři firem i drobní podnikatelé, kteří jsou schopni nám v určitém prostoru pomoci – a to nejen finančně, ale i morálně, což následně může peníze přinést.

Připomínejme těmto osobnostem a širokému okolí, že tisíce našich vedoucích souborů, skupinek a nácviků,

nejen pomáhají udržovat lidové tradice, ale pomáhají také organizovat a rozumně využívat volný čas dětí a mládeže, najít místo seberealizace u seniorů. U dětí a mládeže jsou zasazovány zásady úcty k tradicím, vlastnímu sebezdokonalování, k růstu osobnosti.

Jak byl hodnocen letošní ročník plesu?

VIII. ročník NKP byl hodnocen jak z hlediska organizačního, tak i programového kladně. Pochopitelně mám řadu postřehů a připomínek, které do budoucna musíme analyzovat a zajistit odstranění nedostatků či jejich maximální snížení. Naopak je zde řada kladných zkušeností, které mohou do budoucna úroveň plesu zvyšovat. Více musíme rozšířit spolupráci s městy a obcemi regionu, jemuž je svěřeno programové zajištění.

Využívám této příležitosti k poděkování všem svým spolupracovníkům z přípravného výboru NKP, městu Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina, obcím a městům, kteří přispěli ať už finančně, či cenou do tomboly. Děkuji všem firmám a institucím za podporu, samozřejmě i generálnímu sponzorovi firmě Žďas.

Děkuji všem zúčastněným souborům za jejich program a vystupování, vedení DK Žďár a samozřejmě všem účastníkům a hostům, kteří rovněž přispěli k atmosféře 8. národního krojového plesu Žďár nad Sázavou.

Pane řediteli, poslední otázka, mluví se o změně místa konání plesu a o jeho pořádání v Praze. Je opravdu tato změna aktuální a jaké by byly důvody přesunu do hlavního města, v němž je podobných akcí více?

NKP byl letos konán ve Žďáru nad Sázavou již po osmé. Pokud si vzpomínám, toto město bylo v minulosti vybráno jak pro svou zeměpisnou polohu v rámci České republiky, tak i pro své zázemí (Dům kultury, hotel Jehla aj.). V průběhu let byla navázána velmi dobrá spolupráce s místní radnicí a s místními institucemi. Setkávám se i s názory, že by NKP měl být pořádán v městě, jenž je sídlem regionu, který je v tom kterém roce prezentován. To však má své úskalí v neznalosti – či lépe řečeno nezkušenosti nejen se samotným místem plesu (kulturní dům, divadlo apod.), ale zejména zázemím pro hosty a účinkující.

Samozřejmě, možné je i konání Národního krojového plesu v Praze, kde by jistě bylo k dispozici i potřebné zá-

zemí, ale nevím, kdo a kde by zajistil potřebné finanční prostředky, které by byly určitě vyšší, než dosud ve Žďáru nad Sázavou.

Kraj Vysočina a Horácko ve svých hodnoceních považují NKP ve Žďáru nad Sázavou za jednu z nejvýznamnějších kulturních akcí zimní sezóny. V současné době nevidím zásadní důvod změny místa konání Národního krojového plesu Folklorního sdružení České republiky.

*Děkuji za rozhovor:
František Synek*

Národní krojový ples z pohledu diváka

Jako každý rok jsem byl i letos na repre plese Folklorního sdružení ČR ve Žďáře nad Sázavou. Tedy v srdci Horácka, a jsem velmi rád, že je to právě v naší folklorní oblasti, čímž se také ona dostává více do povědomí.

Národní krojový ples 2005 byl ve znamení valašského regionu a musím konstatovat, že se Valaši opravdu vytáhli. Byl dobře připravený po programové i organizační stránce. Až na tombolu, kde to dost skřípalo, ale o tom až později.

Návštěvníci říkali: „Tento ples je nejlepší!“ Na to však nelze dát. Ples je dělán jednou za rok; a co bylo před rokem? To už si nikdo nepamatuje! A tak je každý současný ples „nejlepší“..., protože jsme ho právě spokojeně prožili.

Ale k věci. Kladem plesu bylo i to, že pořadatelé už konečně přišli na to, že „Česká beseda“ a její použití v úvodu je při současné kvalitě souborů, a to jak po stránce znatlosti materiálů daných oblastí, ale i kvalitě tanečního umu a choreografie, naprosto zbytečná a kýčovitá. Myslím si, že o tom jsme se mohli přesvědčit i na předešlých, ať už byly ve znamení kteréhokoliv regionu. Hlavně Valaši nás o tom letos přesvědčili svým krásným úvodním tancem. Ukázal Valašsko s jeho bohatostí tanců, krojů, množstvím tanečníků i nápaditou choreografií. Nevím sice, kdo byl autorem, ale rád bych mu alespoň touto cestou poděkoval za krásný zážitek i za píli, čas a námahu, které musel nácvičku svého díla věnovat. Totéž platí i pro všechny členy zúčastněných souborů. Díky vám. Hned mám Valašsko ještě raději, než jsem měl. „Besedu“ nechjeme baráčníkům, ale my se dejme raději touto naší cestou. Však to umíme.

Všechno má ovšem své ale. A to se bohužel vyskytuje zatím na všech dosavadních plesech. Pořadatelé by si měli

uvědomit, že mají diváky a účastníky rozmístěné i u stolů po stranách sálu. Tedy lidi, kteří si zaplatili vstup a chtějí také něco z toho mít. Ale co se nestane?! Na sále začne program souborů a ostatní se okamžitě nahnou do stran parketu před stoly platících diváků. Co ti z toho mají, že během programu nevidí nic, než zadky diváků stojících před nimi. (Né, že by některé nebyly pěkné, ale...). Škoda. Ani já jsem skoro nic neviděl. A přitom by stačilo postavit diváky do uliček za stoly.

A teď se vrátím krátce k tombole. Byl jsem na sále od samého začátku, ale za celou dobu jsem se nedočkál nikoho, kdo by nabízel tombolové lístky. A navíc ani nikdo nevěděl, kde v prodeji jsou. Chtěl jsem – neměl jsem. Škoda.

Z plesu mám další velmi dobré dojmy, které byly jistě vítány ostatními překvapenými diváky:

- Už vstup do sálu, kde jste byli přijati krásnými valašskými páry a to nejen přivítání, ale i uctění výtečnou slivovičkou (tu já rád), ale i dobrými koláčky. To je hned člověku lépe u srdíčka.
- I stánky, které nabízejí produkty lidového umění, jsou zajímavostí,

kterou návštěvníci plesů nevidějí jinde.

- Dobře je třeba také hodnotit i tištěné programy plesu. Jen je třeba je také dodržet.
- Hudby, které na plese hrály, svojí kvalitou i dobrou hrou rozhodně velmi přispěly k pohodě a spokojenosti všech.
- Jen, aby ples také přinesl i nějaký ekonomický efekt, který by mohl hlavní pořadatel použít ve prospěch souborů.

Na závěr mi proto zbývá ještě jednou vyslovit dík všem, kteří se na zdaru letošního Národního krojového plesu Folklorního sdružení ČR podíleli, a to i těm, kteří nebyli viděni, ale za to „stěhovali, nosili, organizovali, řídili, zajišťovali“ a podobně.

Jihočeši! Těšte se! Budete mít co dělat příští rok, aby byl ples ještě lepší, než-li ten letošní.

Míla Brtník

Jihočeské FoS na Folklorním plese ve Žďáru nad Sázavou

5. února 2005 se na Národním krojovém plese Folklorního sdružení ČR ve Žďáru nad Sázavou prezentoval region Valašska. Valaši předvedli velkolepé předtančení a většina večerního programu probíhala v jejich režii. Krátkou hudební, taneční a pěveckou pozvánkou se představily soubory z Jihočeského folklorního sdružení, kterým bude patřit ples příští rok (4. února 2006).

Jihočeši složeni ze zástupců „Prácheňského souboru“ ze Strakonice, „Libínu – S“ z Prachatic a „Soběslavské chasy mladé“ ze Soběslavi předvedli pásmo složené z klasické „Doudlebské polky“, prácheňských písniček a nechybělo ani vystoupení tradičních dud.

Doprovod zajistila muzika „Prácheňského souboru“, která navíc po půlnoci bavila posluchače ve foyeru kulturního domu. Zástupci jihočeského regionu se zúčastnili i soutěže o nejsympatičtější pár plesu a v konkurenci převážně valašských párů předvedli netradiční mateník.

Kateřina Holá

Můj nejhezčí krojový ples

VIII. národní krojový ples byl snad nejhezčí z plesů, co jsem za 30 let navštívila...

V Domě kultury ve Žďáru na Sázavou tu sobotu 5. února 2005 již od 19ti hodin vítal u vchodu hosty soubor „Jasénka“ se svou cimbálovkou. Na uvítání se podávala klobáska, kalíšek slivovice a chyběly již jen valašské vdolky „frgále“. Pro všechny to bylo to milé přijetí.

Hned v úvodu díky, opravdu díky všem, kteří se jakýmkoliv způsobem o zdar tohoto plesu zasloužili. Zejména Miroslavu Ekartovi, autorovi scénáře celého večera, za vynikající režii, souboru „Vsacan“ a dalším účinkujícím. Jistě není snadné sjednotit tolik valašských souborů v jeden celek.

Důstojné bylo zahájení celého plesu tancem starodávým, při němž se k souboru „Radhošť“ přidávaly další kolektivy. Pokud vím, byla to „Rusava“, „Jasénka“, „Sedmikvítek“, „Lipta“ s pěveckým sborem paní a dívek, mužský sbor všech souborů, vynikající zpěv písně všech Valachů My jsme Valaši...

Valaši se ukázali ve své mohutnosti, když zaplnili celý sál tanci, písněmi a muzikou.

Ples měl vše, co k němu patří. V hlavním sále k tanci i poslechu se střídala dechová hudba „Valaška“ s valašskými cimbálovkami, při kterých si tancemilovní návštěvníci přišli „na své“ a i ve foyeru prvního poschodí mohli navštívit zde po celý večer vyhrávající cimbálovou muziku VUS „Ondráš“.

Průvodní slovo měl sympatický pár – Tomáš Gross a Romana Pacáková. Škoda, že nebylo všemu rozumět, protože museli hovořit do mohutného potlesku diváků (zřejmě v zájmu zachování časového rozvrhu).

Malou změnou byly ukázky jihočeského folkloru, na který se můžeme těšit v roce 2006. (Líbilo by se mi, kdyby byly pro změnu mimo krojů též představeny masopustní masky.)

Další obměna programu plesu byla v tom, že se nevolila „miss plesu“, ale pořadatelé dali přednost volbě „neysympatičtějšího páru“ z devíti přihlášených. Také jsem slyšela v kuloárech, že ze všech „předchozích“ plesů Folklorního sdružení ČR byl tento nejpřipravenější a programově nejlepší. Asi do 23.00 hodin jsem dokázala zaujatě a ukázněně sledovat z balkonu dění na hlavním sále, jak se na takovou stařenku (jako jsem já) sluší, a mé folklorní srdenko plesalo nad touto krásou. Cítila jsem, že jsem mezi svými. Snad,

že jsem se oblekla do valašského kroje a vyvolala tak vzpomínky na své mládí, které jsem protančila ve valašském krúžku.

Nejvíce jsem pookřála s cimbálovou muzikou „Vsacan“ při ukázkách starých valašských tanců, které jsem všechny důvěrně znala. Hlavní bylo, že jsem se mohla též aktivně zapojit a zatančit si pilky, řeznický, ševcovský, kovářský, sviňáka i trnku. A já cítila, jak „mládnou“, zapomínám na bolesti, trable, na své neduhy. Stále říkám, že tanec je lepší lék než pilulky a lázně. No a to je snad účel všech plesů.

Po půlnoci jsem zapomněla i na důstojnost svého stáří a zúčastnila se rozverných her valašských řízených „Vasacanem“, dík svému kolegovi Václavu Horčíčkovi, kterému se sice na sál moc nechťelo (raději by zůstal u baru), ale slíbil mi to a slib je slib. Při střídání tanečnicků v palicovém, kdy je o jednu tanečnici vždy méně, jsem se dostala do rukou snad nejmladšího a nejhezčího „ogara“. Ten byl sice zklamán, ale nesl to statečně, když na pokyn vedoucího hry „Měl jest Adama...“ nosili „ogaři“ „cérky“ v náručí a on nesl 78letou stařenku. On chudák to nevzdal, i když jsem mu to nabízela. Dodnes má můj dík a obdiv. Do smrti na to nezapomenu. Snad se mu proto nebudou přátelé smát. Konečně šlo o společné veselí. Když unavení „ogaři“ si vymohli na muzikantech „hojačky“ a těšili se na „lažačky“, nemohlo být lépe.

Tak tedy díky, díky všem, všem, VŠEM!

Jiřina Matějková

Rozhovor s kulturní atašé Indonéské ambasády

S paní Jani Mediawati Sasanti, kulturní atašé a zároveň třetí tajemnicí Velvyslanectví indonéské republiky v Praze, jsem se měl setkat v kavárně Slávia. Naneštěstí to bylo v době vrcholící chřipkové epidemie, a tak z původního únorového termínu rozhovoru sešlo. Muselo se najít náhradní řešení.

I proto, že rozhovor s reprezentantkou zastupitelského úřadu, který se již po léta zasazuje o rozvoj česko-indonéských vztahů v oblasti tradiční lidové kultury, by neměl v našem časopise chybět. Tak významné podpory a kvalitní spolupráce se Folklornímu sdružení ČR od jiných neevropských ambasád nedostává.

Paní Jani, nemohu se nevyhnout smutné otázce. Loni o vánocích postihla Indonésii přírodní katastrofa nebývalých rozměrů. Vyvolala solidární reakci lidí na celém světě, a také v České republice. Jak se indonéské vládě a indonéskému lidu daří vypořádávat se s tragickými následky ničivé tsunami?

Indonéská vláda pověřila koordinací humanitární pomoci pro oblasti poničené tsunami úřad Bakornas PBP, který spolupracuje s dalšími organizacemi. Vláda stanovila tři fáze v řešení následků katastrofy. V první fázi, která trvá šest měsíců, vytyčila jako nejdůležitější úkol humanitární a záchrannářské práce. Následující fáze rehabilitace bude trvat 6 měsíců až 2 roky a má za cíl zlepšit občanskou obslužnost na uspokojivou úroveň. Délka poslední fáze, tj. fáze rekonstrukce, se odhaduje na 5 let. V této fázi by mělo dojít k celkové rekonstrukci infrastruktury v postižených oblastech. Doufáme, že tímto způsobem se nám podaří překonat tragické následky zemětřesení a přílivové vlny, která zasáhla dvě indonéské provincie, tj. provincii Nanggroe Aceh Darussalam a provincii Severní Sumatra.

V České republice se od té doby uskutečnilo několik kulturních akcí, jejichž účtýžek byl určen právě na pomoc Indonésii. Na přípravě některých z nich se aktivně podílelo i vaše velvyslanectví. S jakým ohlasem se tyto akce setkaly?

Ohlas těchto programů byl velmi dobrý. Velmi si vážíme pozornosti, solidarity a pomoci obyvatel České republiky, kteří se těchto kulturních programů zúčastnili, i těch, kteří přispěli jiným způsobem. Ve jménu vlády Indonéské republiky bych chtěla ještě jednou poděkovat za veškerou pomoc obětem katastrofy.

Folklorní sdružení ČR spolupracuje s vaším velvyslanectvím již několik let. Indonéské soubory, ať už ty, které působí v Praze, či ty, jejichž pobyt v Česku zorganizovalo právě vaše velvyslanectví, se pravidelně zúčastňují našich folklorních festivalů v Čechách i na Moravě. V loňském roce se tak mohli diváci setkat s vašimi soubory hned na několi-

ka akcích, pořádaných nebo spolupořádaných naším sdružením. Jak hodnotíte tuto spolupráci Vy?

Doposud byla naše spolupráce s Folklořním sdružením velmi dobrá. To se projevilo také větší účastí uměleckého souboru indonéského velvyslanectví a souborů z Indonésie na několika festivalech pořádaných FoS. Tyto festivaly jsou pro nás velmi zajímavé, protože poskytují možnost představit folklor různých zemí českému publiku. Na druhou stranu je pro nás účast na folklorních festivalech také možností seznámit se s českým folklorem. Velmi si vážíme toho, že pořadatelé otevřeně přijímají naše návrhy související s naší účastí na folklorních festivalech. Upřímně si přejeme, aby se nám v dalších letech podařilo spolupráci ještě více zintenzivnit.

A jak vnímali možnost účasti na našich festivalech samotní členové vašich souborů?

Tanečníkům z uměleckého souboru, který tvoří členové rodin diplomatů pracujících na indonéském velvyslanectví v Praze, se účast na festivalech velmi líbila. Byli velmi rádi, že měli příležitost navštívit oblasti, kde se stále udržuje tradiční kultura, a poznat tak zvyky a tradice jednotlivých oblastí České republiky. Tanečníci museli také kreativně reagovat na požadavky pořadatelů festivalů. Několikrát jsme totiž byli požádáni, abychom se zúčastnili tanečního průvodu městem. Charakter indonéských tanců ale účast v průvodech neumožňuje, a proto jsme museli improvizovat a některé tance upravit tak, abychom mohli taneční kulturu Indonésie představit divákům i v rámci průvodu.

Jaké jsou další plány vašeho velvyslanectví? Určitě budou ovlivněny tím, že Indonésie má v tomto období důležitější a nelehký úkol – vypořádat se s následky katastrofy. Budete přesto i nadále podporovat prezentaci indonéské kultury – a tradiční lidové kultury zejména – u nás? Na co se mohou naši čeští diváci v tomto roce těšit?

Přestože se indonéské velvyslanectví v posledních měsících zabývá především problémy souvisejícími s řešením následků přírodní katastrofy, bude nadále – v souladu se svou misí – podporovat kulturní programy v České republice. V následujících měsících se bude umělecký soubor velvyslanectví připravovat na svou účast na folklorních festivalech v červenci a srpnu tohoto roku. Kromě toho vystoupí soubor také na dalších kulturních programech v několika českých městech, např. na vernisážích výstav o Indonésii, pořádaných v Praze i jiných městech.

Paní Jani, děkuji Vám za rozhovor. A dovoluji mi, abych Vám, vaší oládě a především indonéskému lidu jménem našich čtenářů vyjádřil účast i podporu v dlouhodobém úkolu obnovy obou postižených provincií vaší země. A přeji si upřímně, aby vystoupení indonéských souborů byla v letošním roce přijímána českými diváky stejně oře, jako tomu bylo v letech předchozích.

Připravil Viliam Dekan

Rozhovor s dr. Janem Kristem

k jubileu festivalu MFF Strážnice

Nejstarší a nejvýznamnější mezinárodní folklorní festival v České republice – MFF Strážnice – si v letošním roce připomíná 60 let od svého vzniku. Stalo se tak v roce 1946 uspořádáním prvního ročníku slavností „Československo v tanci a zpěvu“, které se v roce 1962 změnilo na „Mezinárodní folklorní festival Strážnice“. Na téma jubilea strážnického festivalu jsem položil několik otázek řediteli Národního ústavu lidové kultury ve Strážnici, prezidentu festivalu a České národní sekce CIOFF Janu Kristovi.

Pane řediteli, můžete se v úvodu stručně obrátit naši pozornost do historie a seznámit naše čtenáře, mezi nimiž je mnoho mladých vedoucích, nejen s podněty, které vedly k uspořádání prvního ročníku, ale také s hlavními vývojovými etapami strážnických slavností, nyní festivalu?

Strážnický festival se opravdu konal poprvé v roce 1946 po názvem „Československo v tanci a zpěvu“. Jak je tedy vidět, jednalo se od samého začátku slavností o celostátní, československou záležitost. Žádný jiný festival nebyl takto koncipován. Přitom byla v naší zemi, zvláště na jihovýchodní Moravě, řada jiných měst s mnohaletou tradicí scénického předvádění folkloru, např. Kyjov, Uherské Hradiště, ale i další. Ve Strážnici došlo k souběhu několika faktorů a to se ukázalo jako rozhodující.

V průběhu první republiky se i zde konalo několik větších akcí s převahou folklorních vystoupení. V roce 1938 pak byla v blízkých petrovských Plížích uspořádána slavnost „Slovácko ve zpěvu a tanci“ a ve Strážnici velká výstava vín s průvodem a vystoupením skupin ze Strážnicka. Toto jsou – řekněme – „folklorní“ kořeny, na něž v roce 1945 navázali Strážničané svým návrhem na konání celostátních národopisných slavností, z jejichž výtěžku

zamýšleli postavit kulturní dům.

Podstatné je, že měsíce po ukončení 2. světové války překypovaly mimořádně optimistickou a radostnou atmosférou a návrh získal netušenou podporu. To ovlivnilo i první ročníky slavností. Dominovala v nich vystoupení vesnických skupin z celého státu, důraz se kladl na početnost kolektivů, krojovou čistotu, předvádění obyčejů, zvyků, ale i tanců v podobě, která se blížila autenticitě. Slavnosti se staly prestižní akcí a vůbec pojmem.

Druhá etapa slavností byla poznamenána politickou situací, která se změnila nástupem komunistické totality. Vesnické folklorní skupiny ustoupily do pozadí, vždyť na vesnici začalo násilné združstevňování. Začaly se prosazovat městské (ale i odborářské, vojenské a jiné) soubory lidových písní a tanců. Jejich vystoupení měla až příliš často ideologický až propagandistický ráz a preferovala tzv. novou tvorbu. To je tvorbu podporující budování socialismu. Docházelo k masovému zneužívání folkloru a jeho protěžování na úkor jiných kulturních žánrů. Došlo to až tak daleko, že se vedly politické i odborné diskuse o tzv. „tíze folkloru“, kdy byl folklor vnímán velmi negativně. Naštěstí se do těchto polemik vložili tehdy mladí absolventi národopisu z brněnské univerzity (Dušan Holý, Václav Frolec, Josef Tomeš, Vítězslav Volavý, Oldřich Sirovátka, Josef Jančář aj.), kteří prosadili názor, že strážnický festival má přinášet všechny formy a podoby folkloru v řadě různých typů pořadů. A tak se tomu děje doposud. Mohli bychom o tom hovořit ještě dlouho, ale prostoru v časopise není tolik. Zájemci se o tom mohou dočíst hodně v různých publikacích.

Z vašeho výkladu je zřejmé, že festival působil na společenský a kulturní život celého tehdejšího Československa a nyní České republiky v uplynulých šedesáti letech v mnoha rovinách. Po jeho vzoru vznikaly podobné festivaly, zváním do svých pro-

gramů napomohl vedle vesnických skupin, jak jste uvedl, také další činnosti nově vznikajících především městských souborů, z jeho podnětů se postupně zvětšoval zájem o regionální lidovou kulturu a folklor a festival nakonec rozvinul široký projekt seznamování náouštevníků se zahraničním folklorem a projevy domácí i zahraniční lidové kultury. V čem vy osobně vidíte dnešní hlavní význam festivalu?

Dnešní význam strážnického festivalu vidím v několika polohách. V tom, že se stále snažíme přinášet nová témata a neotřelé pohledy na ně tak, aby to bylo inspirující jak pro diváka, protože pro toho se to všechno koná, tak pro účinkující, protože ty to často nutí k novým přístupům ke zpracování folklorního materiálu, tak i pro pořadatele jiných festivalů nejen u nás, ale i v zahraničí, jelikož právě ti se mnohdy upřímně diví, co a jak lze na scéně předvádět. Význam festivalů, tedy nejen toho našeho strážnického, však v současnosti stále vzrůstá. Totiž tradice lidové kultury ustupují do pozadí, povědomí o kulturním dědictví a jeho hodnotách se vytrácí. A mimo jiné právě festivaly mohou přispět k tomu, že se tradice lidové kultury budou předávat dále z pokolení na pokolení.

Které významné osobnosti se zasloužily o vznikl a rozvoj slavností i festivalu a v čem byl jejich hlavní vklad do budoucnosti pořádání?

To je poměrně těžká otázka. Koho vzpomenout z té obrovské plejády lidí, kteří zasáhli do dějin festivalu, aby se někdo jiný neurazil? Musel by to být především první výbor slavností, který zpracoval ideu a dokázal ji realizovat v těžkých ekonomických podmínkách po ukončení války. Pak řada významných osobností, které někdy jen festival podpořily a jiné jej zase svou prací přímo formovaly. Takže jen namátkou připomeňme třeba: Karel Plicka, už vzpomenutá parta absolventů brněnské univerzity (Volavý, Frolec, Holý, Tomeš, Sirovátka, Jančář), dále Jaromír Gelnar, Jaromír Nečas, Zdenka Jelínková, Cyril Zálešák, František Bonuš, Hannah Laudová, Jan Loutchan a desítky a desítky dalších. Je skutečně problém je vyjmenovávat. A co ti dnešní tvůrci? Vždyť i mezi nimi znám řadu významných a výrazných osobností. Takže raději nejmenujeme, nemáme tolik času a místa. Naše festivaly je budou potřebovat ještě dlouho. Já osobně jim vděčím za to, že mi ukázali cestu jak s folklorem zacházet, jak jeho krásu ještě zvýraznit a zpřístupnit dalším lidem.

Zajímavost a přitažlivost festivalu byla v minulosti umocněna nejen pořádáním metodických školení pro členy folklorních souborů v prostorách strážnického zámku, ale také vydáváním odborného časopisu Národopisné aktuality (nyní Národopisná revue), výstavbou a postupným začleněním do programu festivalu jednotlivých areálů a objektů Muzea vesnice jihoovýchodní Moravy (strážnického skanzenu) a v poslední době také realizací rozsáhlého a podnětného programu videodokumentů. Čím kromě uvedeného ještě může dnešní NÚLK a MFF Strážnice pomoci členům folklorních souborů a jejich vedoucím při jejich tvůrčím, nyní především scénickém rozvoji našich folklorních a lidových tradic?

To vše, co jsi právě zmínil, stále platí. Scénickému rozvoji folklorních tradic pomáháme asi nejvíce dokumentační a vydavatelskou prací, pořádáním nejen strážnického festivalu, ale i Dětské Strážnice a dalších akcí ve skanzenu nebo snahou o provozování informační internetové databáze. Na té nejdůležitější věci se nás ale podílí více. Vedle našeho ústavu i Folklorní sdružení ČR a Národní informační a poradenské středisko v Praze. Jde o Školu folklorních tradic, čtyřsemestrový kurz, jehož třetí běh se právě koná v Brně. Ty předešlé byly v Jihlavě a v Praze. Jsme totiž přesvědčeni, že lokální tradice např. tance, si musí předávat lidé v místě. Regionální folklorní sdružení odpovídají za školení v regionech. A na té nejvyšší úrovni my všichni společně. Věřím, že Škola folklorních tradic pomůže jak členům souborů, tak jejich vedoucím v další práci.

Na závěr aktuální dotaz: Jaká je programová nabídka letošního jubilejního ročníku festivalu?

Jubilejní, šedesátá „Strážnice“ přináší zhruba třicetku pořadů na všech amfiteátrech i jiných místech zámekového parku, dále v prostorách Muzea vesnice jihovýchodní Moravy, zámku a ve městě. Půjde jak o pořady, které mají každoročně své věrné publikum, tak o pořady, v nichž se odrazí letošní velké jubileum festivalu. Vedle pořadu zahraničních souborů půjde především o vystoupení českých a slovenských souborů a skupin. Chceme tak zdů-

raznit, že náš festival nejenže kdysi vznikl jako „československý“, ale že tak až do rozdělení federace také fungoval. V jiných programech přinesou „Strážnici“ pozdrav soubory domácí, slovácké, tak i z ostatních národopisných oblastí, též významné festivaly, které kdysi vznikly podle vzoru Strážnice. Zkrátka, náš festival je ve své nabídce poměrně pestrý. Můžete se o tom přesvědčit sami, když k nám zavítáte a budete slavit. Ostatně, i Vy – čtenáři Folkloru – máte co. Ve Strážnici to budou i patnácté narozeniny Folklorního sdružení ČR.

Pane řediteli, děkuji za odpovědi a věřím, že společně s našimi čtenáři se setkáme ve strážnickém parku v slavnostní festivalové atmosféře, tedy o víkendu od 24. do 26. června 2005.

František Synek

Na slovíčko s hlavním vojenským kaplanem Tomášem Holubem

Vojenští kaplani již delší dobu nejsou mezi příslušníky resortu obrany vnímáni jako nějaká exotická a nikam se nehodící skupina, ale stali se normální součástí života armády. A to jak armády v mírové situaci České republiky, tak v podmínkách zahraničních misí na Balkáně.

Vojenští kaplani jsou duchovní, které do jejich služby vysílají společně všechny křesťanské církve sdružené v Ekumenické radě církví a v České biskupské konferenci, aby ve vojenském prostředí sloužili všem, kteří o pomoc požádají.

Hlavního vojenského kaplana podplukovníka Mgr. Tomáše Holuba jsem požádal o rozhovor pro náš časopis.

Již několikrát jsme se setkali na vánočních koncertech VUS „Ondráš“ Brno, které tento soubor pravidelně realizuje v adventním a vánočním období v kostelech po celé republice, mj. také ve vojenském kostele sv. J. Nepomuckého na pražských Hradčanech. Folkloristická veřejnost si tohoto tělesa váží. Jak Vy sám hodnotíte skutečnost, že takový soubor v armádě existuje? Čím může obohatit život vojenských profesionálů a jejich rodin?

Jsem hluboce přesvědčen, že Ondráše si váží nejen folkloristická veřejnost, ale i veřejnost vojenská. Nadšené ohlasy na vánoční koncert v Praze i Brně dostávám téměř nepřetržitě. A co je pro mne ovzdušň a potěšující: jsou to ohlasy, které přicházejí z naprosto celého spektra těch, kteří mají s armádou něco společného. Jak věkově tak hodnotně či profesním zaměřením. A to je opravdu unikátní.

Armáda České republiky ale nepodporuje jenom VUS „Ondráš“. Donedávna podporovala i činnost mnoha dalších folklorních souborů, včetně dětských. Dnes např. pracuje ve Vyškově „Hanácký folklorní soubor Trnka“. Armáda pořádá dokonce renomovaný mezinárodní folklorní festival „Rožnovská valaška“. Co si myslíte o angažovanosti armády v rozvoji kulturního života, včetně péče o udržování národních a lidových tradic?

Nejsem v této oblasti úplným odborníkem, nicméně obecně je možné říci, že Armáda ČR má za povinnost celistvou péči o vojenské profesionály, včetně jejich rodinného zázemí. A je naprosto neoddiskutovatelné, že kulturní prostředí rodinné zázemí posiluje a krásí. Nakolik je možné tuto obecnou charakteristiku převádět v přímou podporu folklorních tradic, bych přenechal skutečně odborníkům.

Jaká vůbec byla Vaše první setkání s tradiční lidovou kulturou, ať už tou autentickou, nebo jejími zdroji zpracovanými pro scénickou prezentaci?

Pocházím z Podkrkonoší, z Červeného Kostelce, tedy z míst, kde jak ta autentická lidová kultura tak scénická má svoje významné místo. A tak již od dětství jsme se účastnil akcí jako bylo vánoční či velikonoční koledování, které u nás stále má částečně ráz lidové tvořivosti – především v křesťanských kruzích, ve kterých jsem vyrůstal. No a festival „U nás na Náchodsku“ se v Kostelci pominout bez po všimnutí vlastně vůbec nedá.

V evropském folkloru – ve výročních obyčejích – se po staletí snoubí křesťanská tradice se starším, pohanským náhledem na život, přírodu i svět. Ta křesťanská má duchovní rozměr. Ona pohanská residua jsou udržována rituály, obracejícími se především k přírodě – živitelce a dárkyni života. Jejich význam už však je pro mnoho lidí zastřen, je chápán spíše jako pouhý zvyk. Jak Vy sám se vyrovnáváte s tím, že v našem prostředí více lidí vnímá např. Velikonoce jen jako tradiční lidovou zábavu o velikonočním (červeném) pondělí (dnes už dokonce častěji jen jako volný den na úterý), než jako nejvýznamnější křesťanský svátek?

Pro mne jako pro duchovního je z tohoto pohledu velmi zajímavé srovnání vánočních a velikonočních svátků. Vánoční tajemství velmi blízké přirozenosti člověka skrze zvěst o narození dítěte je možné zachovat i bez osobního vztahu k jádru křesťanské zvěsti. Naopak poselství Velikonoce – tedy zpráva o Kristově Zmrtvýchvstání je ale natolik nesena pouze vírou, že i přes jakési přetrvávání lidových tradic velikonočního pondělí – které však bez tohoto zakončení v původním smyslu nemístně hrubnou – se slavení velikonoce výrazně redukuje pouze na skupiny věřících. To je skutečnost, která v širším kontextu, nemůže překvapit.

Z folklorního pohledu snad můžeme být smutní, to je ale bohužel vše.

Tedy k Vašemu poslání, které jste si zvolil. Mnoho lidí si u nás nedovede představit, jaké místo vojenský kaplan v dnešní české profesionální armádě vlastně má. Většina z nás zná Haškova Švejka, tedy má trochu pokroucenou, Haškovou protirakouskou satirou ovlivněnou představu. Jak Vy sám cítíte, že se Vám ve Vašem poslání daří?

Na takto kladenou otázku já vždy doplňuji, že česká veřejnost zná ještě Otce Mulchyho z populárního seriálu MASH, a ten ačkoliv je vyobrazen jako všechny ostatní postavy seriálu komicí, tak není směšný ve své podstatě a jeho služba myslím přes komediálnost celkového pojetí velmi pěkně vyjadřuje postavení reálného kaplana mezi vojáky. Tedy postavení člověka, který není ve vojenském prostředí proto, aby kritizoval či káral, ale proto, aby naslouchal a byl lidem nablízku v jejich lidských radostech i starostech, které jsou vlastní každému z nás. A je úplně jedno, zda je někdo věřící či není. Jsem hluboce přesvědčen, že takovéto postavení kaplan v Armádě České republiky má.

Vy jste v armádě zažil určitý přelom. Začal jste u ní pracovat v době, kdy ještě existovala základní vojenská služba. Nyní již „základáci“ nerukují, armáda je plně profesionální. Jak se z Vašeho pohledu změnila práce vojenského kaplana s touto zásadní změnou?

Ve své podstatě se nezměnila. Je to stále především služba přítomnosti,

tedy ochota být lidem nablízku, jak jsem o tom hovořil již v předešlé otázce. Co se změnilo, je doba, po kterou kaplan může se svými vojáky tuto dobu sdílet. Během základní služby, především v posledních letech, to byla nesmírně krátká a proto mnohdy téměř také pomoc byla možná jen v situacích opravdu vážných problémů. S profesionály se tato skutečnost výrazně změnila k lepšímu, navíc jsou do péče kaplana mnohem více vtaženy také rodiny vojáků – pokud o to mají zájem.

Časopis Folklór vydává Folklorní sdružení ČR, které sdružuje především dětské, mládežnické a dospělé folklorní soubory, ale organizuje či spoluorganizuje i přes padesát folklorních festivalů v celé České republice. Dokázal byste zhodnotit, jaký význam udržování tradiční lidové kultury v národním měřítku může mít v současném globalizovaném světě?

Opět si nepřipadám být dostatečně fundovaný na takto obecnou otázku. Mohu snad jen ze svého laického pohledu vyjádřit své přesvědčení, že schopnost přijmout do svého života hodnotu tradice – tedy hodnotu věcí a vztahů, které přebíráme od svých rodičů či prarodičů – a dále tyto hodnoty obohacovat i rozvíjet patří k základním předpokladům, abychom ve velkém a stále více propojeném světě našli to naprosto zásadní, co se skrývá pod slůvkem domov.

Děkuji Vám za rozhovor a přeji mnoho úspěchů ve vaší práci pro naše vojáky.

Připravil Viliam Dekan

Chodská svatba naruby aneb u oltáře s Dorotou Žíznivou

Masopusty na Chodsku, to není jen legrace bez hranic, veselí trvající nepřetržitě i několik dnů, rej masek, hudba a kroje. Je to především obrovská folklorní tradice, přenášena z dávných dob z generace na generaci až do dnešních uspěchaných časů prvního desetiletí 21. století.

Jak to bylo po staletí...

Již od svátků Tří králů začíná na Chodsku masopust, který končí Popeleční (Škaredou) středou. V tomto veselém období se odedávna konaly svatby, zabíjačky a bály. Hodně se tancovalo, zpívalo a bylo veselo. Říkalo se: „Masopust, dokola mne, dívče, pust!“

Na Tučný čtvrtek, což je poslední čtvrtek v období masopustu, bývaly zabíjačky, vařily se jitrnice, jelita a škvařilo se sádlo. Jídlo v tento den muselo být hodně tučné, většinou se podávalo „vepřo knedlo zelo“, koblihý a šišky. Odpoledne už nikdo nepracoval a šlo se do hospody k muzice.

Poslední tři masopustní dny – neděle, pondělí a úterý – se nazývaly bláznivý nebo vostatky. Byly sváteční, děti nechodily do školy. Byly to nejveselejší dny v roce. Maškary obveselovaly lidi svými vtipy a všelijakými scénkami, tancovaly venku a koho chytily, ten s nimi musel skákat. V maškarním průvodu nesměl chybět vůdce, tzv. maškerák, táta s mámou, voják a myslivec, tesař s dřevěnou sekyrou a truhlář s hoblíkem (tito v žertu hoblovali a otesávali děvčata, aby byla dobře stavěná), bílý mlynář, černý kominík, bába s nůší, medvědář s medvědem a další. Při muzice se sál ozdobil papírovými řetězy a větvíčkami z jehličnatých stromů. Dříve se tancovalo tři dny ve dne i v noci skoro bez přestání a zpívaly se masopustní písně. Během bláznivých dní hospodyně smažily koblihý, boží milosti, šišky a pekly mětanky (placky z mouky se zelím).

O masopustním úterý odpoledne se konala tzv. pěkná hodinka pro starší, kteří se sešli v hospodě, jedli, pili, zpívali a tancovali. O půlnoci přišel na bál ponocný, odtroubil půlnoc, tanec ustal a hospoda se vyklidila.

Masopust na Chodsku končí bláznivým úterým odpoledne pochováním panáka Masopusta. Z hospody vyjde průvod maškar, mezi nimi je hrobař, kněz a ministranti se šetkama s vodou, někteří nesou na nosítkách postavu z hadrů